

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvétel	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben készve átvétel	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vásárolni postán szállítva	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére
vagy megőrzésére nem vállalkosk.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 20.

Az első pátens.

A törvényszegések sorra mennek, egymás után, kétségbeejtő következetességgel, mint a hegyről alázuító lavina.

Megjelent az első pátens. A német kereskedelmi szerződés, a mely hivatva van Magyarország mezőgazdaságát lönkretenni, életbe léptette Fejérváry Géza tábornagy. Életbe léptette egyszerű rendelettel, a hivatalos lapban való közzététel után.

Fejérváryék kormánya azt hirdeti magáról, hogy 67-es alapon áll. Az 1867-iki törvények világosan elrendelik, hogy a külállamokkal kötött szerződések csak az országgyűlés jóváhagyása után léphetnek életbe. Ezzel az első pátenssel Fejérváry nyíltan kirugta maga alól a 67-es alapot is s átlépett az 1850-iki alapra.

A pátens bevezetése azt mondja, hogy az új vámtarifa az utólagos törvényhozási felmentés reményében lép életbe s hogy ez a »szükségrendelet« a törvényhozás intézkedésével hatályát fogja veszteni.

Felmentés. Szükségrendelet. Két érdekes kifejezés.

A magyar közjog szükségrendeletet nem ismer. Szükségrendelet van Ausztriában, a mely császári kegyelemből bírja alkotmányát. De nálunk, ahol a királyi hatalom eredete is a nemzetben van, szükségrendelettel még a király sem teheti félre a törvényt, nemhogy egy tábornagy roboghatna keresztül ezeréves alkotmányunkon. Mi szabadon választottunk királyt s kétoldalú szerződést kötöttünk, a melyben benne van a törvény és a törvényes szokás tisztelete. Már pedig sem a törvény, sem a szokás senki ember fiának arra jogot nem ad, hogy Magyarországon szükségrendeletet bocsásson ki. Az 1791-iki törvények kifejezetten megtiltják a szükségrendeletek kibocsátását s 1867-ben 19 év »szükségrendeleteit« bélyegeztük törvénytelennek.

Ez a szükségrendelet tehát úgy amint van, elejétől végig nemcsak a magyar mezőgazdaságnak, de a magyar alkotmánynak is sérelme. A ki elkövette, bünt követt el az alkotmány ellen.

Az első pátens nyilvánvaló erőszakkal, a katonai hatalommal véghezvitt

házfelosztás után megakarja változtatni Magyarország alkotmányát, be akarja csempészni ide 1791 ellenére is a szükségrendelet fogalmát.

Azonban ez a szükségrendelet csak velünk szemben hivatkozik az országgyűlés utólagos felmentésére. A hozzája csatolt német állategészségügyi egyezmény másként beszél.

Eddigi nemzetközi szerződéseink záradéka mindig magában foglalta az országgyűlési jóváhagyást. Most a Berlinben aláírt jegyzőkönyv minden leplezetés nélkül kijelenti, hogy »az okiratok kicserélésének egyszerű ténye által a szerződő felek által elfogadottnak tekintendő.« Beszélhet a törvény, amit akar. Határozhat utólag az országgyűlés, amit akar. A »kicserélés egyszerű ténye« törvényt szabott. Nemzetközi tekintetben a magyar parlament már január 25-ikén, a »kicserélés egyszerű tényének« megtörténte napján nulla volt. Ennek csak következménye lett aztán a katonai erőszak házfelosztató egyszerű ténye.

Csupa egyszerű tények — amelyek nyomán századok keserűségét érezzük felujlulni.

A pátensben megszólal azonban egy helyen a lelkiismeret. Nem az országgyűlés utólagos jóváhagyását reméli, hanem a felmentést. Felmentést, mint a bírak előtt remegő bűnös.

Az abszolutizmus azonban a mai viszonyok közt bűn és taktikai hiba. A bűn alól van felmentés, de a politikai hiba kérlelhetetlen következetességgel hozza el a büntetést önmagában. Kérdezze meg Fejérváry generális Benedek generálist.

Dr K. A.

A német kereskedelmi szerződés.

A hivatalos lap tegnapi kiadása közli a magyar királyi minisztériumnak 1906. évi 863 M. E. számú rendeletét az osztrák-magyar vámterület autonóm vámtarifájáról. A M. E. a szám után miniszter elnököt jelent.

A törvényhozás működésének szünetelésére való tekintettel a m. kir. minisztérium az új külkereskedelmi szerződések alapját képező autonóm vámtarifát az arra vonatkozó rendelkezésekkel együtt — nehogy addig, míg a törvényhozás eziránt intézkedik, az ország súlyos gazdasági válságnak tétessék ki. — O császári és apostoli királyi Felségének legfelső elhatározása alapján s az utólagos törvényhozási fel-

mentés reményében ezennel megállapítja és a folyó évi márczius hó 1-jével életbelépteti azon feltétel mellett, hogy a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban a jelen szükségrendelettel életbe léptetett rendelkezésekkel anyagilag azonos intézkedések fognak történni.

Ezen szükségrendelet a törvényhozás intézkedésével hatályát veszti.

Ezt követi a német szerződés publikálása. Ennek bevezetése így szól:

A m. kir. minisztériumnak 1906. évi 964 M. E. számú rendelete a Németbirodalommal kötött új kereskedelmi szerződés életbeléptetése tárgyában. O császári és apostoli királyi Felsége a Németbirodalommal 1905. évi január hó 25-én kötött új kereskedelmi szerződést (pótszerződést), az ehhez tartozó nyilatkozatot és az ugyanazon napon kötött állategészségügyi egyezményt ratifikálván és másfelől a m. kir. minisztérium mérlegelvé az azon súlyos gazdasági válság közeli veszélyét, mely az országra hárulna az esetben, ha a Németbirodalommal való külkereskedelmi viszonyaink folyó évi márczius hó 1-től kezdve szabályzatlanul maradvánának, a törvényhozás működésének szünetelésére való tekintettel a Németbirodalommal megkötött új szerződést, az ehhez tartozó nyilatkozatot és az említett állategészségügyi egyezményt O császári és apostoli királyi Felségének legfelső elhatározása alapján s az utólagos törvényhozási felmentés reményében a jelen szükségrendelet útján folyó évi márczius hó 1-jével ezennel életbelépteti.

Ezen szükségrendelet a törvényhozás intézkedésével hatályát veszti.

A szerződést Szögyény-Marich László irta alá Ausztria-Magyarország nevében. A kapcsolatos szükségrendeletet Fejérváry Géza. A szerződés tartalmát az egyezmény 7. cikkke állapítja meg ekképpen:

A jelen pótszerződés 1906. évi február hó 15-én lépett életbe. Az 1891. december 6-án kötött, fennálló kereskedelmi és vámszerződés a pótszerződés által megállapított módosításokkal és kiegészítésekkel 1917. december 31-ig marad érvényben. A szerződő felek mindegyike fenntartja azonban magának azt a jogot, hogy a szerződést tizenkét hónappal 1917. évi december hó 31. előtt felmondja azzal az érvénnyel, hogy az ezen időponttal hatályon kívül lépjen.

Ha a felek egyike sem él ezen joggal és tizenkét hónappal 1917. évi december hó 31. előtt sem nyilvánítja a szerződés hatályának ezen nappal való megszüntetése iránti szándékát, a szerződés az említett módosításokkal és kiegészítésekkel 1917. december hó 31-én tul érvényben marad egy év lefolytáig attól a naptól számítva, melyen azt az egyik vagy másik szerződő fél felmondja.

Nagy alkalmi vétel szőnyegek és függönyökben

E hó végéig, míg a készlet tart, feltűnő olcsó árak.

Vásznak, fehérneműk és menyasszonyi kelengyék nagy választékban.

Czillér Imre nagy áruháza

Olaszi, Fő-utca.
Flók-üzlet: Szt.-László-tér.

A politikai válság.

Rudnay királyi biztos.

Rudnay Béla kinevezése a főváros és Pest-vármegye királyi biztosává tegnap jelent meg a hivatalos lapban következő szöveggel:

«Ö császári és apostoli királyi felsége Budapest székesfőváros és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közönségeihez folyó évi február hó 15-én intézett legfelsőbb királyi leirataival mindkét törvényhatóságra nézve Rudnay Bélát, a Budapest székesfővárosi államrendőrség főkapitányát teljes hatalmu királyi biztossá legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.»

A kinevezésről Fejérváry következő átirattal értesíti a főváros közönségét.

Magyar királyi minisztérium, 849. számú M. E. Budapest székesfőváros törvényhatóságának a felelős kormány törvényes intézkedéseivel szemben tanusított magatartása és ellenállása folytán Ö Császári és Apostoli Királyi Felsége a minisztériumnak előterjesztésére, az 1805. évi V. t.-cz-ben gyökeredző joga alapján ezen törvényhatóságra nézve teljes hatalmu királyi biztos kiküldését szükségesnek találván, teljes hatalommal felruházott királyi biztossá Rudnay Bélát, a Budapest székesfővárosi államrendőrség főkapitányát legkegyelmesebben kinevezni s e részben a székesfőváros közönségéhez a legfelsőbb királyi leiratot intézni méltóztatott.

Erről a székesfőváros közönségét tudomás végett azzal értesitem, hogy az említett királyi leirat a királyi biztos által összehívandó rendkívüli törvényhatósági bizottsági közgyűlésen fog bemutattatni és felolvasás útján közhírré tétetni. Budapest, 1906. évi február hó 19-én. Bárány Fejérváry Géza s. k.

Istentisztelet a Bazilikában.

Istentisztelet volt tegnap a Bazilikában. A hatalmas székesegyház zsufolásig megtelt. Az ország színe-java megjelent ott, hogy megenyhüljön hazafias bánata. Kossuth Ferenczcel az élén eljött az egész ellenzék, felvonult testületileg az egyetem hazafias ifjúsága s ott látuk a főváros egész előkelő társadalmát is.

Főnséges, szomorú, megható és fölemelő volt a szertartás, amely Molnár János apát gyönyörű egyházi beszédével kezdődött.

— Magyarország Nagyasszonyához fordulunk a haza válságos helyzetében, mely olyan, mint a tenger hullámaival küzdő hajó. A toronynagyságu hullámok dióhéjként dobálják a hajót, melyet csak az Isten óv az összetöréstől. Oldalai recsegnék-ropognak, vitorláik derékban kettétörnek. A hajó utasai ekkor összegyűlnek a fedélzeten s fohászkodnak ahoz, akit a hullámok uralnak. Az imádság megedzi a lelkeket, bizalmat önt a szívükbe s a hajó csodálatosképen megmenekül.

A nemzet hajóját is hányják-vetik a hullámok, amelyet rosszakarói korbácsolnak fel. Imádkozunk a magyarok Nagyasszonyához, akit az indulatok hullámai uralnak s megmenekül az összetöréstől a nemzet hajója is.

Az apát ekkor leszállt a szószékről s az oltárhoz lépett, ahol fényes segédlettel ünnepi nagymiséit celebrált. A mise alatt Takács Mihály, az Operaház tagja, orgonakisérettel a Boldogasszony Anyánk . . . kezdetű gyönyörű régi Mária éneket énekelte. Puha, bársonyos hangja betöltötte az egész hatalmas templomot s belopta magát a szívekbe. A közönség visszafojtott lélekzettel hallgatta az egyszerű, de mégis főnséges éneket.

Mikor az isteni tiszteletnek vége volt, a

közönség fölállt s az orgona kísérete mellett együtt elénekelte a Himnuszt. A közönség ezután az egyetemi hallgatóság kivételével, a mely a templom mellett összegyűlt, lassan eloszlott.

Az ifjak zárt sorokban a Kossuth-nótát énekelve, elzarándokoltak a kerepesi-temetőbe Kossuth Lajos sírjához.

Megzavart tüntetés.

Istentisztelet után az egyetemi ifjúság két zászlóval, a Kossuth-nótát énekelve elindult a temetőbe Kossuth Lajos sírjához. A rendőrség Dohány-utczában szembe találkozott velük és Fasching felügyelő széteszlásra szólította fel őket. Ebből összetűzés származott, melynek vége az lett, hogy Faschingot kegyetlenül elverték, viszont a rendőrök egy uriembernek kardjukkal bevették a fejét. Csakhamar gyalogrendőrök jöttek a lovasok segítségére, kik szétugrasztották a tömeget, többeket letartóztattak. A tömeg azután később újra összeverődött és kiment a temetőbe.

A rendőrség élén kivált Szirmay kapitány Fasching Antal felügyelő, Kiss és Málnássy fogalmazók tüntek ki az ifjúság tördözésében. Hátba támadták az ifjúságot Zaymus Illést Fasching addig ütötte kardjával, amíg ki nem ejtette kezéből a zászlót. Akkor aztán elkobozták s egy közrendőr bevitte a VII. kerületi kapitányságra. Fasching fejét bezúzták. A rendőrök kegyetlenül verekedtek.

Vak dühökben neki estek Kissely Géza rendőrségi irodatisztnak is, aki gyanutlanul szállt föl a villamosra. Véresre verték. Egy Melikovszky nevű munkást földre tiportak. Ott addig ütötték, amíg el nem ájult.

Az egyetemi ifjúság később kivonult Kossuth-sírjához. Megkoszorozta. Többen beszédet mondtak. Az ifjúság térdenállva imádkozott a hazáért.

A kormány tervei.

Az országgyűlés összehívását illetőleg egyik fővárosi lap úgy értesül, hogy a választások elrendelését csak 1907 őszére tervezi a kormány. Addig meg akarja törni teljesen az autonómiát, úgy hogy majd a kormány feltétlenül rendelkezik a központi választmányok megalakítása és a választói névjegyzékek egybeállítására felett.

Az a terv, hogy ha egy községben harmincz negyven haladópartit leszavazott, több voksra nincs szükség. Hogy pedig az így csinált választásba ne szóljon bele a Kuria, 1907 őszéig a legfelső bíróság bírái közül tizet kicserélnék a kormány embereivel s a Kuria élére Lányi Bertalant állítják.

Ez a kormány terve a további jövőre. Legközelebb pedig soroztat és adót szed. A sorozás módjára az a terv, hogy már a jövő hét elején megjelenik a hivatalos lapban a felhívás, hogy a tavaly sorozásra kötelezett ujonczok jelentkezzenek a sorozó-bizottságok előtt és ha alkalmasok lesznek szolgálatra, csak két évig tartják őket zászló alatt.

Ez azonban csak a preludium. A felhívásnak előreláthatólag igen kevés fogantja és kezdődik az asszentálás csendőrszuronyokkal. A sorozó-bizottságok községekről vagy járásokról járosokra járnak. Nyomban megérkezésük után felszólítják az ujonczköteleseket hogy jelentkezzenek önként. Ha az önként jelentkezők száma megfelelő s eléri az arányszámot, amely arra a járásra esik, akkor a kommisszió felszedi a sátorfáját. Ha kevés az önkéntes ujoncz, akkor egyszerűen csendőröket küldenek értük. Mielőtt azonban ez kezdődik, Bihar honvédelmi miniszter lemond. Utódjául Fekelfalussy Lajos altábornagyot emlegetik,

Ujabb elkobzás.

Az elkobzások terén ma új fordulat van. Elkobozták a Független Magyarország-ot, de nemcsak a kiadóhivatalban, hanem táviratilag minden vonalon megtiltották a postai kézbesítést is. Azonban nemcsak a formában van haladó szellem, hanem a lényegben is, mert új jogcímet is állapítottak meg. Előbb csak királysértés címén koboztak, most már a fennálló államjog, a dualisztikus rend ellen való izgatás miatt is kimondták az elkobzást.

Ujabb események.

Éjszakai telefonjelentésünk még a következő részleteket közölte velünk a tegnap eseményeiből:

Nyíri tegnap, szerdán délelőtt Bécsbe utazott. Befejezte működését. A hivatalos lap pénteki száma hozza fölmentését. Tegnap délelőtt meglátogatta Bihar honvédelmi minisztert, aki a látogatást viszonzta.

A vezérbizottság tegnap ülést tartott. Elhatározta, hogy pénteken, vagy szombaton manifesztumot bocsát ki a nemzetnek.

Kristóffy a minisztertanács határozatához képest az összes közigazgatási hatóságokhoz rendeletet intéz, amelyben figyelmezteti őket, hogy a gyülekezési jogot újabb rendeletek fogja szabályozni. Eppen azért további rendelkezésig semmiféle gyűlést ne engedélyezzenek. Mihelyt gyűlés tartásának tervéről értesülnek, azonnal tegyenek jelentést a csendőrségnek. Ennek a brutális és egyuttal hülye intézkedésnek a február 25-ikére tervezett koalíciós gyűlések megakadályozása az indító oka.

Fejérváry Rudnay királyi biztosi kinevezését közölte Pestvármegye és Budapest székesfőváros közönségével. A királyi kéziratot Rudnay rendkívüli közgyűlésen hirdeti ki. Ha nem veszik tudomásul, a törvényhatóság bizottságait fölcsatolják. Több közgyűlés tartásának ezzel elejét veszik.

A nyitrai állandó választmány kimondotta, hogy Csilaghy György kormánybiztos kinevezését nem veszi tudomásul s nem engedelmessékedik neki.

Hir szerint a kormánybiztos legközelebb csendőrtöredőzet alatt jelenik meg a vármegye közgyűlésén.

A kolozsvári egyetemi ifjúság is tüntetett a nemzet igaza mellett. A tanárság is kivette belőle részét derekasan. Az egyetem udvarán gyülekezett az ifjúság. Ott volt Szabó Dénes rektor is. Az ifjúság részéről Pólya Antal szólott elsőnek. Majd Szádeczky László és Nagy Ernő tanárok. Nagy hatást váltott ki Apáthy István. Nem szólhat, ugymond, ha szólana királysértésért, lázításért, pörbe fognák.

Hallgatása legyen beszéde. Menjen az ifjúság tanulni. Ő is el megy tanulni. Az ifjak némán lebegtették kalapjukat. Szabó rektor összetartásra buzdította az egyetemi polgárokat. Ha szólal a vészharang, legyünk résen. Mindenki még kettőt hozzon magával. Három a magyar. A hétfői tüntetések utójátékeként Nagy Máté joghallgatót 50 koronára, Sepsy Mihály egyetemi hallgatót 20 koronára büntette a rendőrség.

Fejérváry a Frankfurter Zeitungban intervjú alakjában felel Tiszának. A korona és a kabinet közt nincs ellentét. Tisza is egyre másra elnapolta az országgyűlést. Indemnitása sem volt. Költségvetése annál kevésbbé.

A Sas és Zöldfa eladása.

A Fekete Sas és Zöldfa eladását a február havi közgyűlésen határozta el Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága.

Ez ellen tizenkilenc törvényhatósági bizottsági tag tegnap felebbezést adott be, mely igaz visszhangja a közhangulatnak s kelőleg indokolja, mily káros a városra a nagyértékű ingatlanok eladása.

A felebbezést a következők írták alá: dr Stokker József, dr Pácz Sándor, Szokoly Tamás, Széles Lajos, Milibák József, Cser János, dr Friedländer Samu, Beczkay Lajos, Guttmann József, Stark Gyula, Fröhlich János, Bozóky Béla, Bartsch Artur, dr Vučkics Gyula, dr Schweiger Ede, Pekanovits Imre, Papp György, Nyiry György és Konrád Márk.

Az indokolás első pontja kifogásolja, hogy nem lett megtartva a miniszter azon utasítása, hogy a Sas és Zöldfa eladását, vagy el nem adását szabályszerűen 30 nappal előre meghirdetett külön e célra összehívott közgyűlésen határozza el, a törvény pedig azt mondja, hogy ingatlan vagyont elidegenítése csak e végre legalább 30 nap közbevetésével határozatilag külön kitűzendő közgyűlésben határozható el. Ez nem lett betartva, mert csak 1—2 nappal a közgyűlés előtt lett a tárgysorozat megállapítva s a közgyűlés meghirdetve.

Az indokolásnak továbbá érdemlegesebb pontjai következnek:

A február 8-iki közgyűlés nem külön e célra lett kitűzve és meghirdetve.

A közgyűlésen nem jelentek meg a törvény által megkívánt arányban a törvényhatósági bizottsági tagok. Ugyanis a bizottság szavazati joggal bíró összes tagjainak száma 142. A feltétlenül megkívánt általános többséghez tehát legalább is 72 igenlő szavazat kellett volna és volt tényleg csak 59.

Részt vettek a szavazásban — az 1886: 22. t.-cz. 57. §-ának tilalma dacára — olyanok is, kiknek nem lett volna szabad szavazniok. Ilyen például Weinberger Jakab, az egyik vevőnek Adorján Emilnek apósa, továbbá mindkét vevőnek közeli rokonai és sógorai teljes számban, — szavaztak továbbá ifj. Rimandóczy Kálmán és Rendes Vilmos építésszek is, noha ők a várossal a városháza építéséből kitolyólag még mindig szerződéses viszonyban állanak, amennyiben a leszámolás mind máig nem történt meg. A fentebb idézett § pedig őket is kizárja a szavazásból.

Rendkívüli fontosnak és a megsemmisítést feltétlenül maga után vonó körülménynek tartjuk azt, hogy amikor a közgyűlésen jelen volt vevők — kik jogilag ott nem lehettek jelen — a felszólalásokból a közgyűlés hangulatából látták azt, hogy tárgyalásra kitűzött és alaposan megvitatott vételi ajánlatuk valószínűleg nem fogadtatik el, a vita berekesztése előtt közvetlenül 6 óra előtt alig 1—2 perccel új beadványt nyújtottak át az elnöklő polgármesternek, melyet alaposan megismerni, tanulmányozni, számítás és komoly megfontolás tárgyává tenni a bizottsági tagoknak idejük sem volt. De nem is lehetett; mert dr Hoványi Géza bizottsági tagnak 2—3 perccig tartott felszólalása után rögtön el lett rendelve és meg is ejtetett a szavazás.

Külön kívánunk foglalkozni vevőknek 1546—1906. sz. alatti, február 10-én iktatott beadványával, melyre ez van kívül feljegyezve: beadatott 1906. február 8-án d. u. 5—6 óra között.

Mindenekelőtt azt kívánjuk konstatálni, hogy ez a pótbeadvány az elnöklő polgármester kezéhez háromnegyed 6 és 6 óra között, alig pár perccel a vita berekesztése előtt érkezett. Eme tényből kétségtelenül megállapítható, hogy eme pótbeadványt tanulmányozni, részletesen megismerni, hogy a tőlött nyugodt lelkiismerettel és a város érdekét szem előtt tartva szavazhassanak, a bizottsági tagoknak sem idejük, sem alkalmuk nem volt.

Vevők részéről ez a pótbeadvány csak egy kedvező hangulatot kelteni akaró meglepetés volt, azon célból, hogy a tanácskozó bizottságot az eladásra kedvezően hangolja. Beismerjük, hogy a vevők részéről ez egy ügyes sakkhuzás volt céljuk, t. i. a megvétel elérésére.

És ezért nem is kárhozhatjuk őket; mert hiszen a körülményeket kedvezően irányítani és ügyesen kihasználni: az üzletkötőknek nem incorrect módja.

Kifogásoljuk azonban azt, hogy ezt a pótbeadványt az elnöklő polgármester ur elfogadta, sőt minden alapos ismertetés nélkül szavazás alá is bocsájtotta, a beadás után ugyszólván nyomban.

Mert hogyan jött tétre ezen pótbeadvány? Megszerkesztették vevők, kiknek a közgyűlési teremben sem lett volna szabad szigorú értelemben jelen lenni, az itt szerzett tapasztalataik alapján — meglepetésül — a közvetlenül szomszédos tanácsteremben. Iktatva sem lett, mert hisz az iktató 3-tól 5 óráig van nyitva csak február 10-én, február 10 előtt tehát az jogilag nem is létezett.

Mert csak az tekinthető városi közokiratnak, ami az iktatóba beadatott és számot nyert; és csak ezen percztől kezdve, amikor ez megtörtént. Privát uton egyik vagy másik városi tisztviselőnek átadott irat még nem közokirat; törvényhatósági tanácskozás és határozathozatal tárgyát nem képezheti: csakis beiktatás után. A beiktatás hiányát semmiféle utólagos rávezetésekkel pótolni nem lehet és nem is szabad.

Kiemeljük ezt a körülményt azért, mert nézetünk szerint ellenkezik a törvényhatósági tárgyalások komolyságával, az ott hozandó határozatokban való megnyugvának lehetőségével az, ha azokban ilyen meglepetésszerű ügyes fogások alkalmazásával is célzott lehet érn.

Nagyvárad város gazdasági életében pedig egyhamar nem igen került fontosabb ügy elődöntés alá, mint a »Fekete Sas és Zöldfa« szállodák kérdése.

Itt ugyanis rendkívül nagy értékről van szó; nem 811375 koronáról, hanem sokkal többről; miként ezt az alábbiakban részletesen kimutatjuk.

Nem szorul bizonyításra, hogy az ingatlanok értéke általában emelkedik, míg a pénznek értéke — mert a közvagyonosodás növekedésének arányában folyvást kevesebb százalékot hoz — állandóan esik. Hullámlások időközben lehetnek ugyan, de ezek az általános szabályt meg nem döntik. A, alatt ezenel becsatoljuk a városi vagyonok leltárát az 1881-ik évről, Kiténik ebből, hogy már akkor, ezelőtt 25 évvel a »Zöldfa« a regálával 600000 korona, a »Fekete Sas« regále nélkül 525000 korona, a kettő együtt tehát 1150000 korona értéket képviselt. Arra, hogy a regále jog ma mint ingatlanhoz, nem tartozik a »Zöldfához«, értéksökkenés címén számítunk 150000 koronát, ami nagyon sok. És még így is az jön ki, hogy a városnak eme két épülete ezelőtt 25 évvel 1000000 kororát ért legalább is. Az értékelkedés pedig városunkban minden ingatlanál kivétel nélkül 60—70 százalék.

Még nagyobb a főbb forgalmi vonalokon. A »Fekete Sas« és »Zöldfa« pedig a lehető legforgalmasabb, legértékesebb pontján fekszik városunknak. Mert a Szent-László-tér, Kossuth- és Zöldfa-utcák évszázadok óta középpontját, legforgalmasabb részét képezik városunknak: és öltön Nagyvárad fejlődése bármily nagy arányokat, azok maradnak évszázadok mulva is.

Most ezt a két ingatlant el akarják adni 811375 koronáért. Pedig még ma is, a rendkívüli elhanyagolás, a legteljesebb értelemben veendő rossz kihasználás mellett is évenként 62885.93 korona jövedelme van a városnak a két ingatlanból. Ez megfelel ma is 1250000 korona tőkeértéknek. Pedig kis javítással az óriási területek és épületek okszerűbb kihasználásával ezt a jövedelmet a mai állapot mellett is legalább megkészserezni lehetne. Hogy ezen számításunk alapos és helyes, bizonyítjuk a B., és C. alattiakkal.

Ezekből kitűnőleg a 62885-93 korona bér-

jövedelmet 1440 korona fentartási költség és az adó terhelvén, tisztán megmarad a városnak legalább is 50000 korona évi jövedelem, ami 4 százalékkal tőkésítve megfelel 1250000 koronának.

Pedig — újból hangsúlyozzuk — az ingatlanok jövedelme folyvást emelkedik, a pénznek értéke (kamatjöveldelme) folyvást kisebbedik.

Midőn arról van szó, hogy egy város legértékesebb, mert a legjobb helyen fekvő ingatlanát eladja-e vagy sem? figyelembe kell venni a jövő fejlődést is. Vevők bátran megadhatják a két ingatlanért a 811375 koronát, mert azok még mai elhanyagolt, okszerűleg absolute ki nem használt állapotukban is többet érnek 400.000 koronával legalább. De, ha ők ezeket megveszik, minden józan számítás szerint mit fognak tenni vele? A két összefüggő ingatlanból az udvari részeknek kihasználásával is csinálnak egy óriási, méreteiben a budapesti Harrisch-bazárt is tulszárnyaló átjárós bazárt. Ezáltal elérnek a mai egy sor bolt helyett három sor boltot és így a mai jövedelmek kétszeresét, háromszorosát. Hát nem megteheti ugyanezt a város is, a saját maga előnyére.

Mert azzal tisztában kell lenni mindenkinek, hogy fedett tetejű, az utcák felől éjjelre kapukkal elzárható bazárt saját telkén mindenki nyithat; ez nem utca-nyitás; ehhez a törvényhatóság engedélyére nincs szükség.

Egy erősen fejlődő város lehetőleg soha se idegenítse el jó helyeken fekvő, értékes ingatlanát, már csupán azért se, mert nem tudhatja, mikor lesz arra szüksége. És ha ez a szükség beáll, ugyanazért avagy ugyanolyan nagyságú területért kénytelen lesz 3—4-szeres árat is fizetni. Az ingatlanok elidegenítését csak is oly városok részéről tartjuk megengedhetőnek, ahol a városi pótdadó rendkívül magas; 100 százalékot megközelíti, avagy tul is haladja, ahol tehát a közköltő emelése minden áron elkertülendő. De nálunk, ahol a közköltő 37 százalék, ilyen kényszerhelyzetről szó sem lehet.

Mennyire potom ár a 811375 korona vételár a két ingatlanért, melyeknek területe 2369.8 négyszögöl, kézzelfoghatóan kitűnik abból is, hogy a két ingatlan között fekvő, Deutsch K. I. ezég tulajdonát képező 3101 sz. tkvi betébeli ingatlant, melynek területe csak 170.6 négyszögöl, tulajdonosa ezelőtt 19 évvel 140000 koronáért vette meg a Sugó örökösöktől, pedig a rajta levő földszintes ház sokkal elhanyagoltabb, rozogább állapotban volt akkor, mint van ma a Fekete Sas és Zöldfa. Csakis a kedvező fekvésű hely értéke lett megfizetve. Minthogy pedig a Fekete Sas és Zöldfa területe ennek 14-szerese, kézenfekvő, hogy e két ingatlannak értéke, nem 800000 koronának, hanem ennek kétszeresénél is többnek felel meg. Tehát ezen óriási területet 811375 koronáért eladni több, mint könnyelműség lenne.

Ezután a felebbezés azt hibáztatja, hogy a polgármester, bár kifejezetten az eladás ellen volt, még sem szólalt fel ez irányban a tanácskozás folyamán.

A felebbezés befejező része a következő:

Helytelenül tette fel polgármesterünk a kérdést is szavazásra. Mert dr Hoványi Géza bizottsági tagtársunknak halasztási indítványát legelőször kellett volna szavazásra bocsájtania. Nemcsak azért, mert az ügy nem volt sürgős — hiszen még 2 évig levén az ingatlanok bérbeadva, a város ennek teltele előtt az ingatlanokat át sem adhatja — hanem azért is, mert a halasztási indítványnak indoka a városnak óriási előnyt helyezett alaposan kilátásba. Az egy-két havi halasztás pedig a városra nézve semmitéle veszélyel nem járt és nem járhatott. A Fekete Sas és Zöldfa 800000 koronáért valósággal zsiros koncz. A jó koncz pedig nem szokott sokáig gazdátlanul heverni.

Mennyire alapos ezen érvelésünk, bizonyítja az, hogy Moskovits Miksa megfelelő bánatpénzzel biztosítva első lépésre 352300 koronát ígért a Zöldfáért magáért; a közgyűlés alatt pedig kijelentette, hogy ezt fölemeli 400 ezer koronára. Ha már most a Zöldfa annyit ér, akkor a több mint kétszer oly nagy fronttal bíró és terület szerint is nagyobb Fekete Sas

aránytalanul többet többet kell hogy érjen. Vagyis beigazolódik ismét az, hogy a Fekete Sas és Zöldfa mai állapotában is megér legkevesebb 1000000 koronát.

Kifejtett érveinkből látszik, hogy nem felebezési viszketeg, hanem városunk érdekeinek kötelességszerű szívünkön viselése készítetett minket arra, hogy a szabálytalanul, a város világos kárára meghozott közgyűlési határozat megsemmisítését kérjük Nagyméltóságodtól, mint törvényhatóságunk felügyeleti hatóságától.

Az általános választói jogról.

A Kath. Legényegyletben előadta:

Dr. Krüger Aladár.

(Folytatás.)

Magyarország összes lakosai közül ma csak 1.048.976 választó van, vagyis 100 ember közül hatan választanak, míg Franciaországban 28-an, a német birodalomban és Belgiumban 22-en, Angliában 18-an. A választói életkort, a 20-ik évet betöltötte összesen 4 322.960 férfi, akik közül százra csak 22 választó esik, ugyanannyi, mint Németországban az összes lakosságból százra, beleértve a nőket és gyermekeket is.

Magyarország földművelő, állam. És mégis 100 földbirtokos közül, beleértve az egy holddal bíró földműveseket is, csak 45 választó akad. Iparunk most van fejlődőben; és 100 önálló iparos közül 35-nek van választói joga. Valamivel jobb a kereskedők helyzete; de azért közülök is 100-ra csak 46 szavazó esik.

Ily körülmények közt a mai választói rendszer nemcsak azért szorul reformra, mert a nemzeti akaratot hiányosan juttatja kifejezésre; hanem azért is, mert a műveltség terjedésével a közügyek iránti érzék messze túl terjedt a mai cenzus által szabott korlátokon s így a kizártakra nézve igazságtalanság érzetét kelti.

Választói jogunk egyik, igen fontos alapját képezi ma a földadóminimum. Próbálja már most igazságosnak nevezni valaki az ezen alapuló választási rendszert, mikor a földadóminimum egyik helyen 68 fillér, a másikon 87 korona 18 fillér. Magában Bihar megyében a földadóminimum két szélső határa 94 fillér és 34 korona 52 fillér.

Az eddigi képviselőházi többségek csakis az ilyen alapon összeállított választói jegyzékekből kerülhettek ki.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy rögtön csapjunk át az ellenkező végletbe s adjunk szavazati jogot mindenkinek, akik uton-utfélen előtalálunk.

A történelem a fokozatos fejlődésnek, nem pedig az ugrásoknak kedvez. A mostani választási rendszer nagyon jó volt ezelőtt egy félszázaddal, hiszen olyan férfiakat küldött az országgyűlésbe, akik habozás nélkül szállottak szembe a haza jogaiért két nagy hatalommal s remegés nélkül léptek a küzdelem végén verpadra. Akkor választotta Nagyvárad is Szacs-vay Imrét képviselőjének, aki a forradalom leg-hatalmasabb okiratát, az örökké emlékeztető függetlenségi nyilatkozatot szerkesztette s ak-e férfias, bátor nyilatkozatért halállal lakolt. Hogy később nem mindig Szacs-vay méltó utó-dai kerültek Nagyvárad mandátumával a képviselőházba, ez talán nem annyira a rendszer, mint inkább az emberek bűne.

Főösleges volna tehát a régi rendszerrel egyszerre szakítani; csak a szükséges bővítéseket, javításokat kell rajta megtenni.

Az európai államok közül csak kettő van, amely az általános választói jog rendszerét fogadta el: Francia és Németország.

Franciaországban a választói jog feltételei: 21 éves életkor, francia állampolgárság, férfi nem. Az életkorra nézve tehát a francia rendszer szűkebb, mint a magyar, mert nálunk a választói jog a 20. évvel kezdődik.

Mire vezetett azonban a többi téren tapasztalható tág jogkör? Arra, hogy ma Franciaország egyike a legkevésbé békés országoknak. Mint a vulkán, örökké forog s mint

a vulkán, állandóan terméketlen. A nemzet leg-szentebb érzelmeivel mit sem törődő szabad-közműves elemek felkavarják a békét, törvény-nyé teszik a rablást. Közben pedig a lakosság száma fogy, családok vesznek ki s a francia nemzet ősi erényeit ma ne az általános választói jog égisze alatt, hanem az angol uralom alatt magas virágzásra jutott Kanadában kell keresnünk.

Ez a példa tehát egy cseppet sem csábító. **Németországban** a birodalmi gyűlésre választó minden 25. életévét betöltött német férfi, abban az államban, melyben állandóan lakik. A németek példája szintén nem valami biztató. Először is túlságos megszorítás az, hogy a választói jog csak a 25. évvel kezdődik. Ez csak a németeknek való, a kinnél a teljes értelmi kifejlés a közmondás szerint is lassu lépésben halad.

Másodszor a német birodalmi gyűlésre nézve teljesen mindegy, akárhogy választják, mert nincs vele kapcsolatban parlamentáris kormány, csupán a császártól függő kancellár. A császár még mindig pontosan keresztül tudta vinni a maga akaratát.

Harmadszor: a német államok közül egyetlen egy sem fogadta el az általános választói jog rendszerét. Egyik sem kér belőle, mert látják közvetlenül Berlinben s a szomszédban, Párisban is, hogy ha fűnek-fának választói jogot adnak, akkor éretlen elemek kezébe jászák át a legfontosabb államérdekeket.

Belgium igen érdekes példával szolgál arra nézve, hogyan lehet a legszélesebb körű választói jog mellett is az államfenntartó elemek döntő befolyását biztosítani? Ott u. i. vannak olyan választók, a kik egy, olyanok, a kik két és olyanok, a kik három szavazattal bírnak.

Egy szavazata van minden 25 éves belga férfinak, aki valamely községben legalább egy éve lakik.

Két szavazata van annak, aki:

1. 35. évét betöltötte, házas vagy özvegy, törvényes leszármazója van és 5 frank személyi adót fizet;
2. 25. évét betöltötte és
  - a) 2000 frank értékű ingatlana van,
  - b) belga állampapirból vagy az általános takaré- és nyugdíjpénztárból 100 frank évi járadékot huz.

Három szavazata van annak, aki 25. évét betöltötte és

1. főiskolai diplomája vagy magasabb középiskolai vég bizonyítványa van,
  2. bizonyos, a törvényben felsorolt közhi-vatalt vagy foglalkozást töltött vagy töltött be.
- Olaszország.** A választói jog általános feltételei: 21 éves (régebben 25 éves) életkor, olasz állampolgárság, férfinem, irni-olvasni tudás.

A választói jog további feltételei: Választói joggal bírnak, amennyiben az általános feltételek birtokában vannak, azok, akik:

1. a kötelező elemi iskolai tananyagból a vizsgálatot letették;
2. (a fentemlített vizsgálat letételének igazolása nélkül):
  - a) egyenes adó címén legalább 19 lira 80 cmt. fizetnek;
  - b) legalább 500 liráért bérelnek földet és azt személyesen művelik;
  - c) valamely, legalább 80 lira egyenes adóval (beleértve a tartományi pótdót is) megterhelt ingatlan hozadékban szerződészerűleg részesülnek, vagy egy ilyen területet részben termény, részben pénzzolgáltatás (haszonbér) ellenében bérelnek;
  - d) lakóházért, üzlethelyiségért, a község lakosai számának megfelelő 150—400 lira közt váltakozó bért fizetnek. (2500 lakossal bíró községben 150 lira, 250—10000 lakossal bíró községben 200 lira, 10000—50000 lakossal bíró községben 260 lira, 50000—150000 lakossal bíró községben 330 lira, 150000-nél több lakossal bíró községben 400 lira.)

Megjegyzendő, hogy az irni és olvasni tudást illetően az előirt vizsgálat letétele a kerületi tanfelügyelő által hitelesített iskolai bizonyítvánnyal igazolandó. Azokat, akik ezen

iskolai bizonyítvány bemutatása alól fel vannak mentve, a törvény taxative felsorolja.

Ausztria. Az osztrák választási rendszer alapján jelenleg is érdekképviselő elvén nyugszik. A lakosság bizonyos szociális érdekcsoportokra (kuriákra) osztottnak tekintik s minden ily csoport külön-külön választ bizonyos számú képviselőt.

Jelenleg (1896 óta) öt kuria van, u. m. I. a nagybirtokosok, II. a kereskedelmi és iparkamarák, III. a városok, IV. a községek és V. az általános szavazati jog kuriája.

A választói jog általános feltételei: a 24 éves életkor, az osztrák állampolgárság, a férfinem és az önjogosság.

Ezen általános feltételekhez járulnak még a különleges kellékek, u. m.:

(Folyt. köv.)

Németh József.

1831—1906.

Elparentáltuk már Németh József kiérdemült esperest, belényesi plébánost, kinek haláláról most ujabbán a következőket közlik még velünk Belényesről:

Németh József halála igazi és mély részvétet kelt különösen azokban, akik őt közelebről ismerték és méltányolták. Evtizedekkel ezelőtt még mint Belényesbe helyezett új plébános, egy temetés alkalmával nagyon meghűlt és azóta egészségét visszaállítani hiába próbálta. Elvesztve friss jó kedvét, kerülté még a társaságot is, ahol vigaszt láthatott, vagy telvidulhatott volna.

Egyedül hivatásának élt. Lelkiismeretes és pontos ember volt mindvégig és úgy önmaga, valamint segédlelkészeivel szemben szigorú. Olyan időket élünk, midőn a papnak mindennél csak ellenségei nőnek gombamódra. Hogy helyünket megállhassuk, szigorra van szükség. Amit nem engedek meg magamnak, azt káplánjaimnak sem engedem meg soha. Igaz, hogy ez nekik nehéz, zsörtölnek és panaszkodnak, de ha elengedném őket a világ útjára, valamikor megátkoznának.

Ez év márczius 15 én szándékozott megtartani aranymiséjét, de ezt már nem érthette meg. Betegsége alatt valahányszor meglátogatam, arról panaszkodott, hogy legnagyobb fájdalmát az okozza, hogy már nem látja a breviáriomot és nem mehet misézni.

— Hiszen majd meglátja öcsém maga is, mondá, hogy a papnak Jézuson kívül nincs senkije.

A napi politikába bele nem avatkozott ugyan, de érdekelte minden és cikkek, melyeket innen küldöttem vagy az Alkotmányoknak, vagy a Tiszántulnak, nem egy ízben voltak megbeszélésünk eredményei. A legutolsó választáson semmi módon nem sikerült kapacitálni, hogy a kormány jelöltje mellett, vagy ellene leszavazzon, habár erősen ellenzéki szellemű vala, nem akart beleavatkozni a küzdelembe.

— Nincs igaza Tiszának, mondta egyszer nekem, de a mieink győzelme sem lesz eredményes.

Utoljára a József főhercegért tartott rekviemet szolgálta el, de betegen és reszkette ezt is. Alig vártuk, hogy hazavigyük. Ez időtől kezdve ereje fokozatosan hanyatlott, szenvedései rendkívül nagyok voltak, ám e fájdalmaknál nagyobb volt türelme. Egy zugolódo szó el nem hagyta ajkát. Ha felvidulni nem birt is, de kifakadni nem hallotta őt senki, pedig fájdalmait és fuldoklásait végig nézni is kínos volt.

Segédlelkésze Gahér Mihály dicséretes buzgalommal meg tett mindent, hogy az agg lelkész végnapjainak kemény szenvedéseit enyhítse, de minden hiába volt. Étvágya teljesen elhagyta s a fájdalmak által elkinzott test saját erőit emésztette föl.

A zenét szerette s egyszer láttam őt felvidult arcczal a »Kék nefelejts« hangjai mel

lett. Elmélázott s kétszer megismételtette. Utánna elhuzatta: »Isten áld meg a magyart!« Emlégette, hogy fiatal korában szeretett hegedülni.

— En most már öcsém abba hagyjuk, ugy szólt — a zenét is a tánczot is, amit az élet járattott velünk.

A nemzetiségileg és vallásilag annyira széttagolt Belényesben buzgón ápolta a jóviszonyt mindenkiel szemben, s midőn méltatlanul meghurcolni akarták, a tettesek eljárását az egész belényesi társaság elítélte s védelmébe vette a megtámadott lelkész.

A nagyváradai latin szertartású katolikus egyházmegye Németh Józsefben kötelességének élő, hivatását mindenekfelett becsülő és példaszertű papi életet élő lelkész vesztett el, aki nem értette meg már mindenben az új idők de bizony nagyon sok tekintetben mintaszertű egyéniség volt azok előtt, akiknek a modern korhoz való alkalmazkodás mellett bizony nagy szükségük van arra a középkori meg nem alkuvó szigoru katholicizmusra és feddhetlen életre, amire az elköltözött oly nemes példát adott.

Fényeskedjék neki az örök világosság. Legyen emléke áldott és nyugalma örök.

Gedeon.

Igy ír a katolikus sajtó egyik országos nevű munkása az elhunytól, akit tegnap délután temetett el Grócz Béla nagyváradai prépostkanonok, Görgényi Jenő rézbányai esperes, Pák Emil vaskóhi, Gál István magyarcskéi plebános, Sztán Flórián dr és Kupár Rezső főgimnázium tanár, görögkatolikus lelkészek asszisztenciája mellett. A megboldogult jelentékeny összeget hagyott jótékony célra.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Február 25. A főgimnáziumi ifjuság matinéja
Márczius 8. Kath. liceum bñjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Márczius 22. Kath. liceum bñjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. liceum bñjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket hogy ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Megindul a villamos vasut.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala felhívást bocsátott ki a közönséghez. A felhívás a járművek és magánosok részéről a villamos vasutal szemben tanusítandó eljárást sorolja fel. A főkapitány intézkedését az alábbiakban adjuk:

Nagyvárad városában létesített villamos vasut, melynek hálózata a legforgalmasabb utcákat foglalja el, 1. évi márczius havában már üzembe lép. Tekintettel egyrészt arra, hogy ezen modern és itt először használatba vett közlekedési eszköz a kocsi- és gyalogközlekedés ismeretes mérvein messze túlszárnyal, de tekintettel másrészt arra is, hogy a forgalmat oly nagy mértékben szolgáló emez új

közlekedési eszközzel szemben a kocsin és gyalogközlekedők már saját érdekköbükben is bizonyos megszorításokra kötelezendők. Szükségesnek látom ugy a város, mint közvetlen környéke közönségét minél részletesebben tájékoztatni ama óvrendszabályok felől, melyek a villamos vasut közlekedésétől kezdődőleg általánosan kötelezők lesznek, ilyenek: *A gyalogjáró közönség és járművek.* 1. §. A pályavonalok által elfoglalt ut és területnek más járművek által való használata csak annyiban van megengedve, amennyiben ez által a vasuti közlekedés gátolva nem lesz. 2. §. Járműveket, állatokat vagy tárgyakat a pályavonalakon vagy azokhoz egészen közel felügyelet nélkül hagyni tilos. 3. k A vaspálya vonalra nyíló mellékutczából kihajtó járművek kötelesek a vasuti kocsi közlekedésekor megállani, annak elvonulását bevárni és e részben a fő közlekedési pontokon felállított pályaőrök figyelemztetését és jelzését követni. 4. §. A gyalogközledő közönség, ugyszintén a kézijárművekkel fuvarozók tartoznak a vasuti kocsi közlekedésekor a pályavonalról letérni. 5. §. A pályatestet, vágányokat vagy mozdonyokat rongálni, a pályatestre és a vágányokra oly akadályt helyezni, mely a közlekedést megakaszthatja, tilos. 6. §. Rud nélkül való száronkon, valamint összetakolt rossz szerszámzatu szekereken a vasut vonala által elfoglalt utcákon közlekedni tilos. 7. §. Ökrös szekerek a fő-utczai forgalomból kilitatnak, 8. §. A Fő-utczának a Páris-patak hidjától a Kis-hidig terjedő szakaszán marhát hajtani egyáltalán tilos. 9. §. Minden társaskocsi, bérkocsi és magánfogat fogas (gyors) fékkel látandó el. Az ilyen fékkel el nem látott kocsik a forgalomból kizáratnak. 10. §. Teherszállító kocsiknak és szekereknek a Fő-utczán, a Kis-hidtól a Sztaroveszky-utczáig terjedő vonalon közlekedni tilos. Ezen utvonalon a teherszállító járművekkel csakis a villamos vasut közlekedésének szünet ideje alatt lehet fuvarozni. 11. §. Midőn a villamos vasutakon levő lámpák már égnek, minden jármű lámpái is meggyujtandók. A teherszállító szekereken a lámpát a rudon, vagy a ló oldalán kell alkalmazni. 12. §. Kerékpárosok a Fő-utczán a Széchenyi-től a Bémer-térig terjedő szűk uttesten este 5-től 8-ig nem kerékpározhatnak, hanem gépjelkről leszállva, azokat maguk mellett vezetni kötelesek. A fenti pontozatokban foglalt tilalmak szigoru betartása büntetés terhe alatt kötelező és az ellenőrzéssel megbízott közegek a legmesszebb menő utasítást nyerték arra nézve, hogy a tilalmak áthágói kellő megtorlásban részesüljenek. Nagyvárad, 1906. febr. hó 14-én. Gerő Armin s. k. rendőr-főkapitány.

* Az iparos tanonciskola ügyei.

Nagyvárad város iparoktatási bizottsága tegnap délután hosszas ülésben tárgyalta az elintézésre váró ügyeket. Részt vettek az ülésen: Ragány János elnök, Guttmann József, dr Vucskics Gyula, dr Dóri Ferencz, Bertsey György, Cser János, Sulyok István, Láng József, Andriška Károly, Ováry Lajos, Tarsoly Ferencz, Hann Lajos, Bodnár János, Máthé Lajos, Gábel Jakab, dr Mártonffy Marcell, Szűcs Izsó igazgató és Sztarill János jegyző. Első sorban tudomásul vették Rechné-Bauer Zsófia igazgatónőnek a női kereskedelmi tanfolyam első félévi eredményéről szóló jelentését. Mivel a miniszter csak az esetben engedélyezi továbbra is a tanfolyamot, ha megfelelő számú növendék lesz, már most felhívják azokat, akik a jövő tanévben a tanfolyamon részt akarnak venni, jelentkezzenek. Az iparos tanonciskolai tanulók beiratási díját elakarják törölni s hogy ez lehe-

tővé váljék, újabb támogatásért felirnak a miniszterhez. Bognár Sándor 500 koronát adományozott az ipariskolának azon egy tanoncz önképző egyesületnek vetítő gépet vegyenek. Hosszas vita keletkezett a felett, hogy miként szervezzék s egyáltalán szükséges és czélszerű-e egy ily önképzőegylet szervezése. Végre is az adományért köszönetet szavaztak s a szervezet kidolgozásával Guttmann József, Bertsey György, Sulyok István és dr Dóri Ferencz bizattak meg. A zárvizsgálatokat a közismereti tárgyakra a téli tanfolyamban márcz. 11—15-re, a rajzkiállítást pedig márczius 25 re tűzték ki. Az iparos tanoncziskolák jövő tanidelyére abban állapodtak meg, hogy az esti oktatás helyett kétszer hetenként, szerdán és szombaton délután 2—6 órakor lesznek az előadások. Hogy ez keresztülvihető legyen, az elemi iskolákban a csütörtöki szünet helyett szerdán és szombaton délután legyen szünet, mert a tanítók csak így képesek ellátni az ipariskolát. Ennek keresztülvitelére felkérlik az iskolaszéket. Végül Dudinszkyné Szedlarik Anna ipariskolai igazgatónő női ipariskolájának több readbeli támogatása kérdésében tanácskoztak, amelyeknek teljesítését azzal véleményezik, hogy a segítséget a női ipariskola czéljaira megszavazzák, illetőleg ajánlják a tanácsnak de egyuttal figyelmébe ajánlják a városnak, hogy ideje a női iparoktatás intézményes szervezéséről gondoskodni s vonja be a tervezetbe a Bittó-féle hagyaték felhasználását.

* **A jogászok ünnepelnek.** Mint tegnapi számunkban már említettük a jogásziifjuság ünnepélyt akar rendezni, mely lelkesítő lenne ugy az ifjuságra, mint minden érző magyarra. Egyik párt, melynek vezetője Böszörményi László a Rulikovszky sirját akarja megkoszoruzni és annak a sirjánál akar beszédet mondani, aki áldozata lett a félszázad előtti nemzeti küzdelemnek. A másik párt indítványtevője, többen voltak, akik Nagy Sándor emléktáblájánál tartandó beszédet vélték czélszerűnek ezt megelőzőleg pedig ünnepélyt a jogakadémia dísztermében.

* **Szaporitják a vásárokat.** Szalárd községnek jelenleg évenként két országos vására van, február és augusztusban. A községi előljáróság még két nagy vásárt akar, a május 2-át és a november 2-át követő szerdán, s mielőtt kérelmet intézne ez iránt a kereskedelmi kormányhoz, a törvényben megállapított körzeten, 30 kilométeren belül levő vásártartó községektől szerzi be a beleegyező nyilatkozatot. Tegnap megkereste az előljáróság Nagyvárad városát is, hogy ne emeljen kifogást az új vásárok engedélyezése ellen.

* **A Független asztaltársaság gyűlése.** Ma tartja meg rendes heti gyűlését a Független asztaltársaság. A gyűlés a Nemzetiszálloda éttermében lesz.

* **Megyei fegyelmi pénzbírságok hovatfordítása.** A megyei közgyűlés szabályrendeletet készített a vármegye területén befolyó fegyelmi és pénzbírságok hovatfordítása kezelésére és elszámolására tárgyában a rendelet a tisztviselők, kezelő és segédszemélyzet, járási irnokok, községi előljárói tagok, községi tisztviselők — kivéve a jegyzők, kör és segédjegyzők — ellen kirótt fegyelmi pénzbüntetések a biharmegyei közigazgatási tisztviselők kezelő és szolgaszemélyzet nyugdíj illetve végkielégítési alapjává lesznek fordítandók. A jegyzők, a kör-, segéd-, vagy másod jegyzők

!!! Legmegbizhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. az egész megyére. Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám. Telefonszám: 166. az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott árak.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérneműek, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tüggönyök, ág- és asztalterítők. Paplanok és matraczok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, batist, zephir és színes vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések. o o o o o vidékre bérmentve küldetnek. o o o o o

ellen kirótt pénzbüntetést a jegyzői nyugdíj-alapjára lesz fordítandó.

* **A nyári szinkör.** Tegnap számunkban már megemlékeztünk a nagyvárad nyári szinkör ügyéről. A bizottság este 8 órakor ülésezett a városházán. Részt vettek a tanácskozásban *Festetics Andor* gróf országos színészeti felügyelő, *Rimler Károly* polgármester, *Hoványi Géza* dr., *Mesey Mihály*, ifj. *Rimanóczy Kálmán*, *Gerő Ármin* és *Somogyi Károly* színigazgató. Hosszas megvitatás után elhatározták, hogy azon esetre, ha az állam a kilátásba helyezett 75,000 korona huszonöt esztendőre szóló — évente 3000 koronás — segélynél nagyobbat bocsájt a város rendelkezésére, a város szívesen ad megfelelő telket, ennél többet azonban nem tehetmi, miután a Szigligeti-színház igen nagy áldozatába került. Ujabb megterheléseket nem bir. A nyári színház felállítása kívánatos. A város szorgalmazni fogja a dolgot a belügyminiszteriumban.

* **Titokzatos halálozás.** Tóth Julián munkásnő ma déli 1 órakor egy éves Imre nevű fiát haldokolva szállította Dr. Ullmann Béla orvoshoz, ahol a csecsemő fuldoklási rohamok között hamarosan kiszenvedett. A teljesen egészséges kisdéd halála oka eddig még ismeretlen. Fel fogják boncolni.

* **Az üzletlajdonosok figyelmébe.** Több fő-utcai üzletet talált nyitva az elmúlt éjszaka a rendőrség. Miért is ezton figyelmet az üzletlajdonosokat a rendőrség, hogy saját érdekükben is személyesen ellenőrizzék üzleteik bezárását.

* **Uj postaügynökség.** A nagyvárad posta és távirda igazgatósága üdvös ujtást léptetett életbe márczius 1-től kezdődőleg. Az ujtás a folyton növekedő postaforgalommal járó közönség igényét kívánja kielégíteni. A reformálás szerint Oláhszentmiklós községben Oláhszentmiklós elnevezéssel márczius hó 1-én a postaügynökségekre meghatározott teljes működési körrel postaügynökség fog létesülni. A postaügynökség kézbesítési kerületébe Barakony, Oláhszentmiklós és Rojt községeket és Hidegkut, Káptalan és Libárd pusztákat osztja be az igazgatóság. Az említett helyek utolsó postája és az ellenőrző postahivatala Gyapju. Ez ujtás a most életben levő Cséffáról Oláhszentmiklósról és vissza naponként fenntartott kézbesítő és gyűjtőjáratot február hó 28-ával bezárólag beszünteti.

* **Járdát kérnek.** A külváros egy részét az utóbbi években kiköveztette a város, de a többi utcája ennek a városrésznek valószínű sártenger. Madár-, Solyom- és Galamb-utcák lakosai most kérvénnyel járultak a városi tanácshoz, hogy gondoljon rájuk is és mentse meg őket a járhatlan utaktól, — köveztessen ki az utcájukat.

* **Jótekonyság.** A Leszámitoló és Jelzőbank részvénytársaság az elmúlt évi nyereségéből a biharmegyei közpörháznak Szunyogh Péter féle alapítványra 25 koronát adományozott.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *das választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divat szövegeimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba.* Kivánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot saját szabászati termemben a legdivatosabb fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás után is meggyőződhet bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

x **Antalfyné** márczius hó 1-én nyitja

meg a Fekete Sas nagytermében 2 óra terjedő tavaszi colonját. A tanítást a legujabb francia módszer szerint végzi. A tananyag felöleli az összes divatban levő tánczokat a nagy bostonnal együtt. Kellő tanerőkről gondoskodva van. *Tanórak:* szerdán és szombaton d. u. 5—7-ig gyermekeknek, 8—10-ig zártkörű boston-colon. Csütörtökön és vasárnap 8—10-ig rendes nagycolon. Beiratkozások és értekezések Körös-utca 10. szám alatt levő tánczintézetben eszközölhetők.

x **A kőbányai** Első Magyar Részvény-Serfözde dupla göliat maláta gyógsör név alatt aranykeresztes czimkével ellátott különleges üvegekben gyógsört hoz forgalomba. Az erre vonatkozó hirdetésre felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

x **A Lloyd kávéház** kellemes helyiségében ma este Dula Mikós elsőrendű cigányzenekara hangversenyez. Jó italok és figyelmes kiszolgálásról gondoskodva. Szives pártfogást kér tisztelettel Kurtyág Dezső kávé.

EGYESÜLETEK.

A 48-as népkör választmánya ma csütörtök délután 6 órakor, a 48-as népkör helyiségében, Dr. Stokker József kör elnök, elnökléte mellett ülés tart, melyre a választmány tagjai e helyen is, tisztelettel meghívotnak. Az elnökség.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: New-York szépe. A.

Péntek: New-York szépe. B.

Szombat: A veréb ujdonság. C.

Vasárnap: A veréb (bérletszünet).

* **A veréb bemutatója.** A „New-York szépe” mai és holnapi felelevenítését, mely egészen új betanulás és rendezés mellett megy érdekes premier fogja követni szombaton este. » A veréb«, az a hamarosan híressé vált új vigjáték, a budapesti Vígyszínház legutolsó nagy sikerű darabját, szombaton mutatják be a nagyvárad közönségnek. Az ujdonság már teljesen be van tanulva és a próbákból itélve kitűnően összevágó, gyorsan gördülő előadásra van kilátás, úgy, hogy a szellemes, finom pikantériák minden pointírozás nélkül, diskretil fognak leperegni. A rendezést különös gondal Erdélyi Miklós látja el a Vígyszínház rendezőjéttől nyert utasításokkal. A szerepek a legjobb kezekben vannak.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Február 24. Az élesdi állami tisztviselők tánczestélye.

Február 24. Az ipar fejl-sztő és pártoló egyesület bálja.

Febr. 24. A kisker-skedők táncz-estélye.

* **Tánczmulatság Velenczén.** A Nagyvárad-Velencei Földmivelők Köre 1906. év február hó 25-én, vasárnap, Budai Miklós vendéglőjében, Velence, Kolozsvári-utca, könyvtára és egyéb szükségletei fedezésére zártkörű tánczmulatságot rendez, melyre a meghívókat most bocsájtja ki a rendezőség. Belépti-díj: személy-jegy 1 korona, család-jegy (3 személyre) 2 korona. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek előre válthatók a rendező-bizottsági tagoknál és este a pénztárnál. Jó italok és izletes ételekről gondoskodva lesz. Felülfizetések köszönettel fogadotnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim

48.

Foma jókedve miatt szerette ezt az embert s nagyon örült, valahányszor találkozott vele. Megszorította a kezét.

— Miből tudja, hogy szegény vagyok?

— Még kérdezi! Az olyan ember, aki úgy él, mint a remete, aki nem iszik, nem játszik, nem szereti a nőket... Tudja már, mi ujság? Szeretett védnökünk holnap elutazik külföldre. Egész nyárra.

— Pavlovna Zsófia? — kérdezte Foma halkan.

— Igen. Életem s talán az ön élete napja is leáldozik...

Ustiscsev komikus, csalfinta arcot vágott s Fomát nézte.

Foma ott állt előtte s érezte, mint hanyatlak feje a mellére, anélkül, hogy akarta volna.

— Igen. A sugárzó Auróra.

— Medinszkája? kérdezte most egy mély hang. — Nagyon jó! Nagyon örülök!

— Bocsánat... miért örül? kérdezte — Ustiscsev.

Foma elfogultan mosolygott s zavarodottan nézett Ustiscsev hoszuszakállu, kövér barátjára. Ez jelentőségteljesen pödörgötte a bajuszát.

Foma felkiáltott s még mielőtt visszaléphetett volna a kövér ember, a jobbkezevel belkapaszkodott göndör, őszes hajába. Görcsös kézmozdulattal kezdte aztán rázni a fejét s a nagy, nehézkes testet, miközben, a rángatás ütemére, tompán hörögte:

— Ne piszkolj be... senkit... a háta mögött... ha szidod... az arczába mondd... az arczába... az arczába.

Nagy meglepedettséget érzett, mikor látta, hogy a kövér kezek mint kapkodnak a levegőbe s hogy mint rognak meg ennek a kövér embernek a térdei. Aranyórája kicsuszott a zsebéből s a hasán ide-oda lenget. Ereje és ennek az előkelő embernek ilyen megalázása kárörömmel töltötte el, s reszketve a bosszu boldogságától, végighurcolta a padlón s vad örömeiben ordított. Nagy, megnyugtató érzése támadt. — kivolt elégitve s ledobta magáról azt a terhet, amely mellére nehezedett már olyan régen. Érezte, hogy valaki hátulról megragadja a karját, aztán a hátát, hogy mások a derekét fogják át, hogy a lába ujjára lépnek, de ő nem látott semmit, véres szemmel követte egyre a sötét, nehéz tömeget, amely nyögve hajolt meg erős keze alatt. Végre szétválasztották őket s ekkor úgy látta, hogy ez a megvert ember vörös füst közt fekszik a padlón. Haja össze volt kuszálva, a lábát mozgatta egyre s nagyon erőlködött, mikor fölkel. Két fekete férfi a karja alá nyult, kezei úgy lógtak le, mintha megsebesített szárnyak volnának s egyre zokogott, mikor Fomára kiabált:

— Engem nem üt meg senki! Senki! Rendjelem van... Bitang! Oh a bitang! Nekem gyermekeim vannak... mindenki ismer! A gazember! vadállat... o—o—oh! kihivatlak!

Ustiscsev Foma fülébe sugta.

— Az Istenért? Menjünk.

— Várj, még egy pofont adok neki — kiáltotta Foma.

De elhurcolták. Szive hevesen dobogott, füle zugott, de könnyűnek érezte magát s jóleső érzés fogta el. Mikor a klub ajtajához ért, nagyot lélekzett s mosolyogva mondta Ustiscsevnek:

— Megmutattam neki, ugy-e?

— Hallja — mondta most a vidám titkár,

— bocsásson meg, de ez egy kissé sok volt. Még ilyent nem láttam.

— De kérem — felelte Foma — hát nem érdemelte meg a verést? Hát nem gazember? Hogy lehet ilyent mondani valakiről, a háta

megett? Ha mondani akarok valamit, oda megyek s megmondom... Őszintén. Nyiltan.
— Bocsásson meg... Vigye el az ördög!
Remélem, nem csak az asszony miatt verte meg?

— Azaz, hogy hogyan? Hát miért másért? — kérdezte Foma csodálkozva.

— Miért? Nem tudom. Talán régi számla... Istenem, milyen jelenet volt! Sohasem feledem el.

— Ki ez az ember? — kérdezte Foma s nevetett. — Hogy ordított!

Ustiscev mereven nézett Fomára.
— Mondja, igazán nem tudja, hogy kit vert meg? S csakugyan csak Pavlovna miatt verte?

— Becsületemre! — mondta Foma.
— No, ezt az ördög sem érti.

Megállt, a vállát vonogatta, a karját lóbalta, átment a gyalogjáróra s onnan nézte Fomát.

— Megbűntetik érte.
— Bepöröl?

— Ha csak annyi volna... De ő az alkormányzó sógora.

— Ugy? — mondta Foma megnyult arccal.

— Ugy bizony. Az igazat megvallva, nagy gazember és nagy család. S ha ebből a szempontból nézzük a dolgot, meg is érdemelte, amit kapott. De ha azt is tekintetbe vesszük, hogy az a hölgy, akit ön védelmezett, szintén...

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, febr. 20.

Osztrák hitelrészvény	678.—
Magyar hitelrészvény	796.—
Leszámitoló bank	506.—
Rimamurányi	525.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	670.—
Közuti vasut	594.—
Városi villamos vasut	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, febr. 20.

Buza okt.	16.82
Rozs okt.-re	17.12
Tengeri április 1906	14.—
Zab ápr.-ra	13.64
Repeze aug.-ra	—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 febr. 20-án

Magyar aranyjárdék 4%	112.50
Magyar koronajárdék 4%	95.55
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	86.20
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	96.55
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	218.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	161.—
Osztrák járadék papirban	99.55
Osztrák járadék ezüstben	100.77
Osztrák korona járadék	118.—
Osztrák járadék aranyban	100.—
1860. oszt. államsorsjegyek	160.—
Osztrák-magyar bankrészvény	16.30
Magyar hitelbank részvény	793.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	672.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	673.—
20 frankos arany (Napolendor)	19.07
Német birodalmi márka	117.30

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Színházlátogató. Nem feledkeztünk meg Várady Aranka tegnapi sikeréről. Egyik munkatársunk részletes bírálatot írt felléptéről s a kritika csak a nyomda hibájából maradt ki lapunkból. A kellemetlenség ugyan minket ér, de a vád semmi esetre sem illehet bennünket. Ugyanez

a megjegyzés vonatkozik arra is, hogy egyes fontos, drága telefonon kapott politikai hírek kiszédeltenül maradtak. Gondunk lesz rá, hogy efféle nyomdahiabák ne ismétlődjenek.

Gedeon. Belényes. A telefonbeszélgetés nem mindenben sikerült. Az express az utolsó pillanatban, késő éjjel beérkezett, noha névre szólott s nem volt rajta, hogy — *éjjel is kézbesítendő.* A küldötteteket köszönjük. Hangjuk a régi. Közvetlen, ideális és meleg. Denikve, a jó lelkek idealizmusát az idő meg nem örli. Ami sok tekintetben vigasztaló. *Kérjük pénteken délután fél öt és öt óra között a belényesi telefonhoz.* Ugyanott, ahol tegnap. Fontos közlendőnk van. Szíves üdv.

NYILTÉR.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű **tükör, réz- és vasbutorok** a lehető legszolidabb árszámítás mellett a **legszébb kivitelben** szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelet mellett készülnek minden e szakmába vágó **asztalos, kárpitos és díszítő stb. munkák, javítások** a legjutányosabb árszámítás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő tanulóknak, kisiparosoknak és kisközségek számára.

Írta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése mellett bérmentesen küldetik meg.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Világkiállítás St. Louis 1904
Legmagasabb kitüntetés, Grand Prix

Globus
tisztító-kivonat
jobban tisztít mint bármely más fény-tisztítószer.

Ajánlom a következő

asztali boraimat

f. adózottan 10—25 L. fonott üvegekben (demyon)

1. n.-várad **új bor** literje 28 és fél kr.
2. 1904. **ó bor** » 31 és fél kr.
3. 1904. **ó vörös bor** » 45 és fél kr.

Ugyan e borokat **50—100 literes hordókban**, fogy. adó nélkül — házhoz szállítom vagy vasuti állomásra adom **18—21—35** frt. Hl. árban.

Molnár Lajos,

szőlőbirtokos, Schlauch-tér 18. 1420.

HIRDE TÉSEK

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

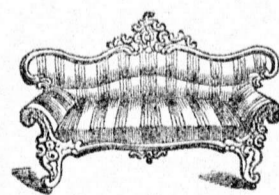
kiadóhivatalában.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és úri-szoba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata, — Kívánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám.

Párisi világiállítás 1900. Grand Prix 1896. millenniumi kiállít. áll. nagy arany érem. Hors-Concours

Telefon:

Alapítva:

280. sz.

1854.

Első magyar részvény serfőzde Kőbánya.

Főraktár: Nagyvárad és Biharvármegye területére saját házukban

Nagypiacz-tér, Salamon Benedek czégnél.

Kiváló orvosi szaktekintélyek ajánlják:

HA gyöngékedik,
HA vérszegény,
HA gyermekágyas,
HA szoptat,
HA álmatlan,
HA üdülő,
HA rosszul táplált,
HA ideges kimerültség és
HA emésztési zavarokban

szerven, tegyen kísérletet a

**Kőbányai Első Magyar Részvény
Serfőzöde**

által eredeti gyári töltésben különleges üvegekben forgalomba hozott

**Dupla Góliát
maláta-gyógysörrel**

s meglepő eredményt fognak elérni.

A sör minimális alkohol tartalmánál fogva gyermekeknek is ajánlatos.

Kapható: **Kádár János, Fő-utca, Janky A. utóda Kiss Károly, Maár és Szabó, Lakatos Julia Széchenyi-tér. Friedl és Jörösnél.**

Pesti hazai takarékpénztári sorsjegyeket eladunk már most.

Kézpénzért a napiárban.

Letétre való vételnél napi áron számítjuk és elegendő, ha a vevő a vételnél 80 koronát lefizet, a hátralékot tetszés szerinti részletekben törleszti.

A letétre való vételnél a játékjog a vevőt illeti.

Központi Takarékpénztár r.-társaság.

Szilágyi Dezső-utca. (Adorján-ház).

1512.

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámítol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb árú kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér,** homályos (matt), sötét fényképesz lámpák és mindenféle izzólámpa külsőlegességek ugyancsak ketteli áron kerülnek eladásra. Ugyenott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága eivállalja

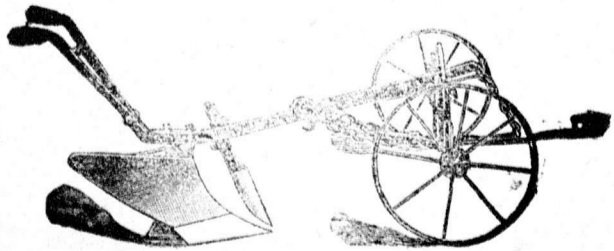
villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

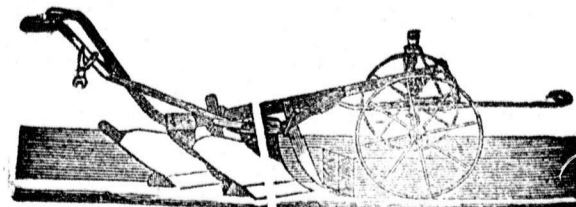
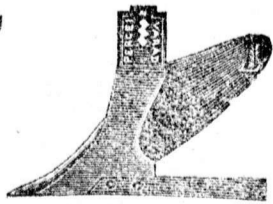
Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvételnek a villamos műnél.

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

Gyár: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talajmüvelő eszközöket készít a legjobb minőségben.